

INNOVATION IN CLINICAL PRACTICE - A FACTOR FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF STUDENTS MEDICAL REHABILITATORS**Violeta Ivanova**Trakia University, Faculty of Medicine - Stara Zagora, Bulgaria, vili.ivanova1@abv.bg**Ruska Paskaleva**Trakia University, Faculty of Medicine - Stara Zagora, Bulgaria, ruska.paskaleva@trakia-uni.bg**Vanya Pavlova**Trakia University, Faculty of Medicine - Stara Zagora, Bulgaria, vanqsp@gmail.com**Katya Peeva**Thracian University, Faculty of Medicine - Stara Zagora, katya.peeva@gmail.com

Abstract: The specialty "Medical Rehabilitation and Ergotherapy" is relatively new and not yet well known in our country, but it is one of the fastest growing professions in Europe and the world. Clinical practice is a basic element of the practical training of the students for acquiring Bachelor's degree and professional qualification "Medical rehabilitator-ergotherapist", it is held during the seven semesters, the summer practice after the fourth and the sixth semester and the pre-graduate practice in the final eighth semester of the training .

Incorporating innovations into clinical practice facilitates the acquisition of knowledge, skills and competences, and also provides more comprehensive professional training for students. The aim of the present study is to improve the general and specific professional competencies of the students by introducing innovative methods in the clinical practice training. The study included 57 students in the specialty "Medical rehabilitation and ergotherapy" for the period 2017-2018. The statistical analysis was carried out with SPSS version 25. After the conducted study, 75.4% of the three studied courses are satisfied with the innovative methods of clinical practice training, 72% have perfected the specific professional competencies and 82.5% have indicated a very good and good evaluation regarding the implementation of the diagnosing children from kindergartens and acquiring professional skills.

Keywords: practical training, students, professional competences, innovation.

ИНОВАЦИЯ В КЛИНИЧНАТА ПРАКТИКА – ФАКТОР ЗА ФОРМИРАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ НА СТУДЕНТИТЕ МЕДИЦИНСКИ РЕХАБИЛИТАТОРИ-ЕРГОТЕРАПЕВТИ**Виолета Иванова**Тракийски университет, Медицински факултет – Стара Загора, vili.ivanova1@abv.bg**Руска Паскалева**Тракийски университет, Медицински факултет – Стара Загора, ruska.paskaleva@trakia-uni.bg**Ваня Павлова**Тракийски университет, Медицински факултет – Стара Загора, vanqsp@gmail.com**Катя Пеева**Тракийски университет, Медицински факултет – Стара Загора, katya.peeva@gmail.com

Резюме: Специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия” е сравнително нова за нашата страна, но се развива бързо и се утвърждава в Европа и света. Клиничната практика е основен елемент на практическото обучение на студентите за придобиване на ОКС „Бакалавър” и професионална квалификация „Медицински рехабилитатор-ерготерапевт”, провежда се през седемте семестъра, летния стаж след четвърти и шести семестър, а преддипломния стаж в заключителния осми семестър от обучението. Включването на нововъведения в клиничната практика улеснява усвояването на знания, умения и компетенции, а също така осигурява по-пълноценна професионална подготовка на студентите.

Целта на настоящата разработка е усъвършенстване на общите и специфични професионални компетенции на студентите чрез въвеждане на иновативни методи в обучението по клинична практика. В проучването бяха включени 57 студенти от специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия” за периода 2017-2018 г. Статистическият анализ бе извършен с помощта на SPSS версия 25. След проведеното проучване на студентите се установява, че 75,4% от трите изследвани курса са удовлетворени от иновативните методи на

обучение по клинична практика, 72% са усъвършенствали специфичните професионални компетенции и 82,5% са посочили много добра и добра оценка относно осъществяването на диагностика на децата от детските градини и придобиването на професионални умения.

Ключови думи: практическо обучение, студенти, професионални компетенции, иновации.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Практическото обучение на студентите от специалност "Медицинска рехабилитация и ерготерапия" се осъществява чрез учебно-практически занятия, клинична практика, летен и преддипломен стаж [5]. По време на практическите занятия студентите повтарят и изпълняват практически дейности с цел да бъдат усвоени, затвърдени и усъвършенствани [6]. С практическото обучение се гарантира ефективното провеждане на летните стажове и преддипломния стаж и същевременно повишаване на качеството в реална работна среда [11]. Също така във висока степен съдейства за изграждане на комуникативни умения, личностни качества и нравствени ценности като съществени компоненти от професионалните компетенции на медицинския специалист [3,10]. Хр. Милчева и кол.(2011) посочват, че организирането и провеждането на практическото обучение на студентите е важна част от цялостния учебен процес във висшето медицинско училище и е предпоставка за формиране на професионалните им компетенции [2, 12].

Клиничната практика е дисциплина в обучението на медицинските специалисти, която по своята същност заема важно място в организацията и управлението на учебния процес на студентите от специалност "Медицинска рехабилитация и ерготерапия" [13]. Обучението по Клинична практика включва повторение на получените и усвоени познания, практически опит и професионални компетенции от лекционния курс и практическите занятия. Провежда се през целия курс на обучение, а преддипломния стаж е в заключителния етап - в осми последен семестър. Целта на обучението по клинична практика предопределя начините и методологията на формиране на професионалните умения.

За повишаване качеството на учебния процес и интереса на младите хора бяха осъществени нововъведения в обучението по клинична практика на студентите от специалност "Медицинска рехабилитация и ерготерапия". В този контекст бе осъществен Научно-изследователски проект на катедра "Медицинска рехабилитация и ерготерапия, физикална медицина и спорт" на тема: *„Превенция и ранната диагностика на гръбначните изкривявания в детските градини - иновативен елемент в практическото обучение на студентите от специалност Медицинска рехабилитация и ерготерапия“*. Диагностиката на децата бе извършена в рамките на три месеца от екипа на проекта съвместно със студентите от специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“ по време на клиничната практика. Сформирани бяха работни групи от студенти и преподаватели за осъществяване на диагностиката на децата. Изследванията бяха осъществени в периода октомври – декември 2017 г.

За качествена бъдеща педагогическа дейност преподавателите трябва да притежават добра професионална компетентност, научни познания и практически опит в дадената област. Определените теоретични и практически знания, морално етичните качества, клинично мислене, умения за работа в екип и комуникативните умения формират професионалните компетенции на Медицинския рехабилитатор-ерготерапевт (Фиг.1).

Фиг. 1. Общи професионални компетенции на Медицинския рехабилитатор-ерготерапевт

По време на клиничната практика, практическите занятия и преддипломния стаж и приложението на съвременни методи и нововъведения в преподаването се формират теоретичните знания и практическите умения на обучаваните [4]. Професионалната компетентност се формира след определен възрастов период, а личностната и социална се развиват и усъвършенстват през целия живот на личността [1,7,8]. А. Хуторской определя компетенцията като “свкупност от взаимно свързани качества на личността (знания, умения и навици), необходими за качествена продуктивна дейност, зададени като изискване към образователната подготовка” [9].

По време на клиничната практика, практическите занятия и преддипломния стаж и приложението на съвременни методи и нововъведения в преподаването се формират теоретичните знания и практическите умения на обучаваните [4]. Професионалната компетентност се формира след определен възрастов период, а личностната и социална се развиват и усъвършенстват през целия живот на личността [1,7,8]. А. Хуторской определя компетенцията като “свкупност от взаимно свързани качества на личността (знания, умения и навици), необходими за качествена продуктивна дейност, зададени като изискване към образователната подготовка” [9].

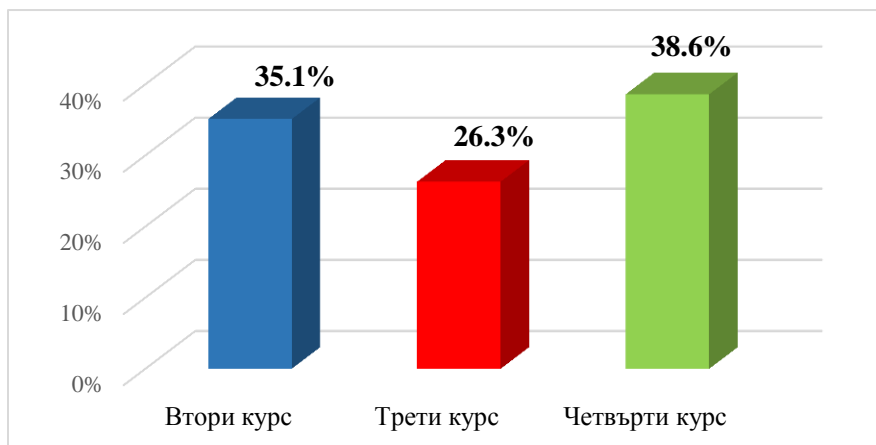
Целта на настоящата разработка е усъвършенстване на общите и специфични професионални компетенции на студентите чрез въвеждане на иновативни методи в обучението по клинична практика.

2. МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Обект на проучването са 57 студенти от специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия” обучаващи се в Медицински факултет, Тракийски университет - Стара Загора, в периода 2017-2018 г. Бяха включени студенти от II, III и IV курс. Най-голям е броя на обучаваните се студенти от четвърти курс (22 от анкетираните), по –малък е броя на студентите от втори курс (20) и на трето място най –малко студенти се обучават в трети курс (15) (фиг.2).

Включването на студентите в превантивните мероприятия за борбата с нарушената стойка е иновативен подход в практическото обучение, чрез който се стимулира както мотивацията така и усъвършенстването на практическите умения. С участието на студентите от специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия” по време на клиничната практика бе извършена ранна диагностика за нарушена стойка на деца в предучилищна възраст 5 и 6 г. от 25 детски градини на територията на гр. Стара Загора. Изследвани бяха

1483 деца. За целите на проучването беше изработен авторски картон, в който се отбелязваха всички измервания на децата.

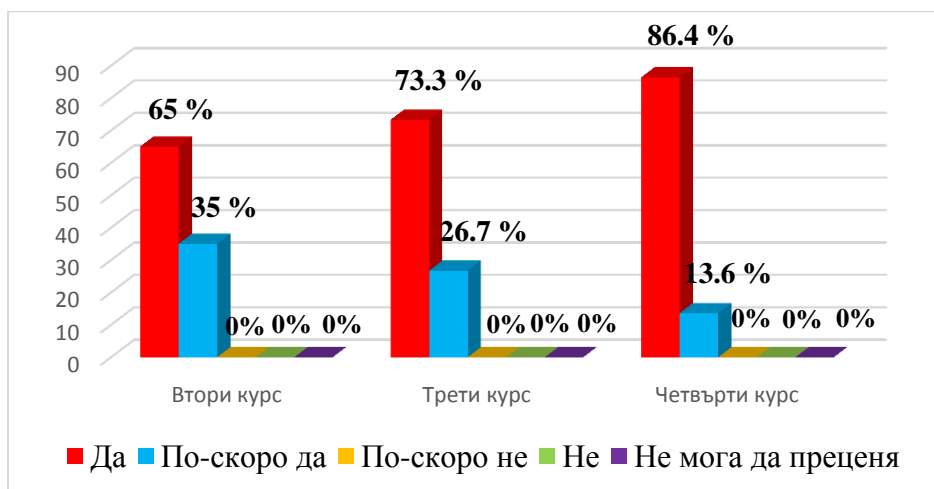
Фиг.2. Относителен дял на анкетираните студенти по курс на обучение

Статистическия анализ за обработване на получените резултати бе извършен със SPSS Statistics Version 25 и Microsoft Office Excel 2007. За обработване и анализиране на получените резултати са използвани следните методи:

- Описателна статистика на качествени променливи
- Хи-квадрат тест на Пирсън
- Графичен анализ
- Във всички тестове е използвано ниво на значимост $P < 0.05$.

3. РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

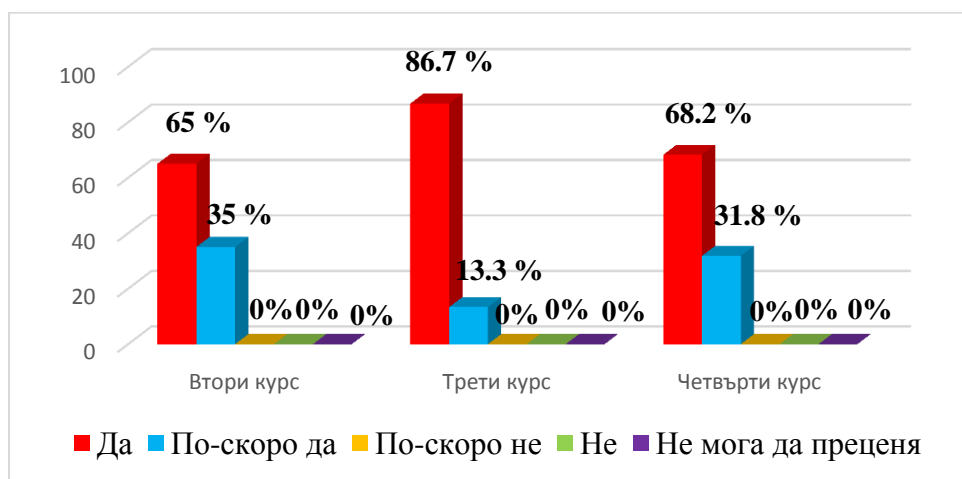
Във връзка с участието на студентите по детските градини по време на обучението по клинична практика се вижда от резултатите на фиг. 3, че голяма част от анкетираните от четвърти курс 86,4% са дали положителни отговори. Удовлетворените от участието по детските градини са около 73,3% от трети курс и 65% от втори курс. По скоро удовлетворени са 35% от втори курс и 26,7% от трети курс. Малка част 13,6% от четвърти курс са посочили този отговор. Анкетираните студенти не са посочили отрицателни отговори. Резултатите са потвърждение, че за трите анкетирани курса въвеждането на иновативни методи в обучението по клинична практика спомага за повишаване на професионалните им компетенции.

Фиг. 3. Удовлетвореност на студентите от участие в иновативните методи на обучение по клинична практика- по курсове

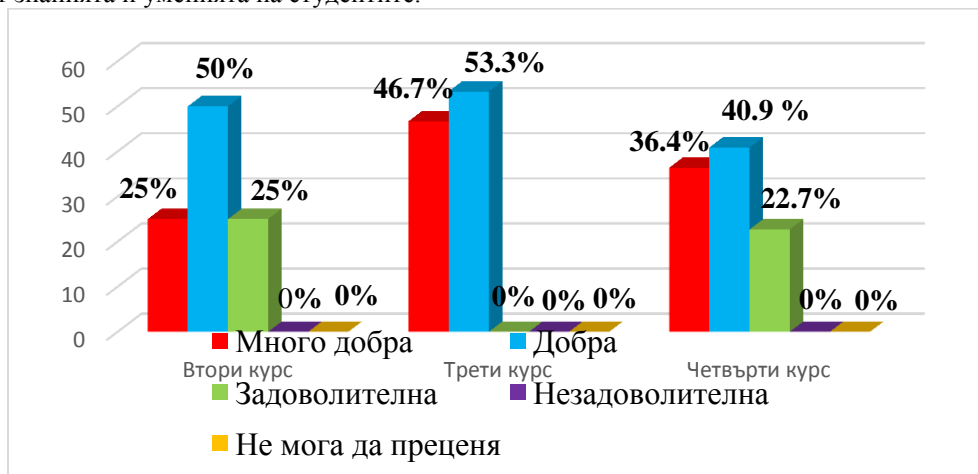
От фиг. 4 ясно се вижда, че 86,7% от трети курс усъвършенстват специфичните професионални компетенции при извършване на диагностика на деца, 68,2% от четвърти курс са поставили своята положителна оценка и 65% от втори курс са посочили този отговор. По-скоро доволни от усъвършенстването на специфичните професионални компетенции са 35% от втори курс и 31,8% от четвърти курс. Малка част от трети курс (около 13,3%) са по-скоро доволни. Не са на лице отрицателни отговори сред респондентите. Клиничната практика се осъществява в клиничните бази от втори курс и това предполага, че студентите от този курс имат по-малко практически опит. Тези различия не са статистически значими ($P>0.05$).

Потвърждава се тезата на Хр. Милчева и съавтори, че организацията и провеждането на практическото обучение на студентите е важен елемент на цялостния учебен процес във висшето медицинско училище и е предпоставка за формиране на професионалните им компетенции.

Фиг. 4. Усъвършенстване на специфичните професионални компетенции на студентите - по курсове

Анализирайки оценката на студентите за придобитите професионални компетенции за работа с деца (фиг. 5), се вижда че 46,7% от трети курс са поставили много добра оценка, следващ четвърти курс с 36,4% и най-нисък е процента на втори курс 25%. Половината и малко над половината анкетирани от втори и трети курс и 40,9% от четвърти курс смятат, че оценката е добра, а 22,7% от четвърти курс и една четвърт от анкетираните от втори курс са поставили задоволителна оценка. Това е много добър резултат относно повишаването и затвърждаването на професионалните компетенции за работа с деца. По този начин се разширяват знанията и уменията на студентите.

Фиг. 5. Самооценка на студентите за придобитите професионални компетенции за работа с деца - по курсове

4. ИЗВОДИ

На фона на поставените цели и постигнатите резултати можем да направим следните изводи:

- Изследваните студенти потвърждават мнението, че по време на клиничната практика се усъвършенстват практическите умения;
- Повишава се мотивацията на студентите за формиране на професионални компетенции с посещението по детските градини;
- Приложението на нововъведенията в обучението по клинична практика създават условия за качествено формиране на професионалните компетенции от бъдещите медицински рехабилитатори-ерготерапевти;
- Резултатите от изследването потвърждават, че голям процент от анкетираните са усъвършенствали професионалните си компетенции, по време на клиничната практика в детските градини.

ЛИТЕРАТУРА

- Маринова П. (2004). Професионални компетентност и компетенции /технологични насоки за изработване на компетенциите на специалистите по здравни грижи/, сп.Здравен мениджмънт, бр. 2, с. 25-28.
- Милчева Хр., Андонова Ал., Кючукова С. (2011) Здравни грижи за пациента.Габрово, с. 99.
- Михов М. (2002). Медико-педагогическото образование – основа на здравното възпитание, Благоевград, УИ “Неофит Рилски”.
- Нишева В. и колектив. (2003). ”Методика на обучението по практика в медицинския колеж”, Плевен, с. 5-6.
- Паскалева Р. (2010). Иновации в обучението по клинична практика за специалност «Рехабилитатор» в Медицински колеж – Стара Загора, XXV Научно-технологична сесия на „Контакт 2010“, София, с.190-195.
- Паскалева Р. (2011). Формирането на професионалните компетенции на студентите от специалност «Рехабилитатор» - приоритет на практическото обучение и преддипломния стаж. Сестринско дело, бр.1-2: 23-27.
- Соколова М. А. (2013). Модернизация образования в высшей школе : компетентностный подход / М. А. Соколова // Формирование гуманитарной среды в вузе : инновационные образовательные технологии. Компетентностный подход.
- Татур Ю. Г. (2004). Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования : материалы ко второму заседанию методологического семинара / Ю. Г. Татур . – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, с.18
- Хуторской А. В. (2002). Ключевые компетенции и образовательные стандарты, <http://eidos.ru/journal/2002/>
- Янакиева Сн. (2001). Професионално педагогическо обшуване, Велико Търново, изд. “Фабер”.
- Paskaleva, R., Ivanova, V., & Pavlova, V., (2019). MOTOR ACTIVITY FOR SPINAL DEFORMITIES IN CHILDREN OF PRE-SCHOOL AGE . *The European Proceedings of Social & Behavioural Sciences* (EpSBS) ISSN: 2357-1330 <https://doi.org/10.15405/epsbs.2019.05.9>
- Paskaleva R., & Vacheva, D., (2001). MOTIVATION OF STUDENTS FOR ACTIVE PARTICIPATION IN PRACTICAL TRAINING. *KNOWLEDGE - International Journal*, Vol.30.2 March, pp. 379-383
- Paskaleva R., Ivanova, V., & Pavlova, V., (2018). Increasing the Motor Activity for Prevention of Spinal Deformities in Children's of Pre-school Age. *Trakia Journal of Sciences*, Vol.16, Suppl. 1. pp. 29-34.